

Izlaganje sa znanstvenog skupa

UDK 341.645.2(497.1)

341.49(497.1)

Primljeno: 20. ožujka 2010.

Međunarodno kazneno pravo i povijest – uvod u istraživački projekt*

CHRISTIAN AXBOE NIELSEN**

Sažetak

Kakvu povijest ispisuje Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ), predmet je obimnoga istraživačkog projekta autora, koji u ovom članku izlaže tek uvodnu skicu o tome. Kako bi istražio spregu međunarodnog krivičnog prava i povijesti, autor se suočio s pitanjem: kako bi povijest raspada Jugoslavije i sukoba na području bivše Jugoslavije izgledala ako bismo raspolagali samo presudama Haškog tribunala? U odgovoru na to pitanje autor analizira prvostupanjske presude Pretresnog vijeća, izdvajajući iz njih “povijesne činjenice”, a odbacujući razmišljanja Vijeća o pravnim i postupovnim pitanjima. Kao probni slučaj koristi prvu presudu MKSJ-a, presudu Dušku Tadiću (suđenje Tadiću počelo je 7. svibnja 1996. godine, a presuda je donesena točno godinu dana kasnije). Premda ocjenjuje da je ta prva presuda napisana na neoptimalan način, autor smatra da je većina preliminarno utvrđenih povijesnih činjenica historiografski relevantna, da presuda napose pruža općeprihvatljivu sliku povijesti Kraljevine Jugoslavije i socijalističke Jugoslavije. Autor utvrđuje da će obimna dokumentacija MKSJ-a (Haškog tribunala) imati ogroman utjecaj na rad budućih generacija povjesničara. Taj jedinstveni, bogati arhiv povijesne građe javnosti i znanstvenicima sve je dostupniji preko *online*-baze podataka MKSJ-a. Najnoviji znanstveni radovi koji se bave bivšom Jugoslavijom koriste i presude i dokumentaciju Suda. Znanstvenici će se morati pozabaviti narativima koji se nalaze u presudama.

Cljučne riječi: međunarodno krivično pravo, povijest, Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ)

Ovaj kratki članak služi kao uvod u obiman istraživački projekt o povezivanju međunarodnog kaznenog prava i povijesti. Pritom se ne radi o pokušaju pisanja povijesti međunarodnog krivičnog prava, nego o povijesti koju međunarodni kazneni

* Rad je izložen na međunarodnom znanstvenom skupu “Zločin, zaborav i oprost”, Odsjek za političku i socijalnu teoriju, Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, 29-30. svibnja 2009.

** *Christian Axboe Nielsen*, Institut za povijest i regionalne studije, Sveučilište u Aarhusu (Danska).

sudovi proizvode. Na području bivše Jugoslavije vode se burne polemike u javnosti i u znanstvenim krugovima o ulozi Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju. Začuđujuće je da u tim javnim raspravama rijetko tko ulazi u detalje i čita i proučava presude. Očigledno je kritičarima lakše davati *a priori* primjedbe o radu Haškog tribunala negoli ulaziti u podrobnu analizu dosadašnjeg rada te ustanove. U ovom se članku ne tvrdi ni da Haški tribunal piše dobru povijest niti da piše lošu povijest, ali svakako je svima očigledno da se on bavi poviješću. Kao povjesničar postavljam pitanje: možemo li se služiti tom poviješću?

Međunarodni kazneni sudovi i povijest uzajamno djeluju na najmanje četiri načina. Prvo, sudski organi istražuju navodne zločine, dižu optužnice i nalažu gonjenje prominentnih vojnih i civilnih osoba. Time ti organi miču te osobe s političke scene, što ponekad dovodi do važnih političkih promjena. Sudski organi to znaju i “vrlo su svjesni svoje povijesne važnosti”.¹ U svojoj uvodnoj riječi glavna je tužiteljica Carla Del Ponte na suđenju Miloševiću rekla: “Priznajem da će ovaj proces napraviti povijest, a bilo bi dobro ako bismo pristupili našoj zadaći u svjetlu povijesti.”² Drugo, istraživanje ratnih zločina i gonjenje počinitelja zločina protiv čovječnosti podrazumijevaju pribavljanje i prikupljanje ogromnih količina (često strogo povjerljivih) dokumenata i drugih vrsta dokaznog materijala. Na taj način međunarodni kazneni sudovi postaju arhivi važnih povijesnih događaja. Treće, sudski procesi sastoje se, između ostalog, i od javnih svjedočenja različitih vrsta svjedoka – npr. žrtava, tzv. “insajdera” te stručnjaka/vještaka. Na taj način sudovi proizvode “usmenu povijest” (*oral history*).³ Četvrto, suci u presudi moraju raspravljati i odlučivati o povijesnim činjenicama te pritom odlučiti je li okrivljena osoba kriva ili nevinna po točkama optužnice. To podrazumijeva pisanje jedne skice povijesti oružanog sukoba.

Kada razmatramo povijest i međunarodno kazneno pravo, možemo reći da u dosadašnjoj praksi postoje tri (idealizirana) pristupa. Na prvom su mjestu oni koji misle da sudnica nije mjesto za pisanje povijesti i da povijest treba svesti na minimum. U svojoj knjizi *Eichmann u Jeruzalemu* Hannah Arendt tvrdi da “je svrha procesa učiniti pravo, i ništa drugo” (Arendt, 1963: 233).⁴ S te točke gledišta, iz sudnice bi izlazila samo pogrešna povijest, a sâm pokušaj pisanja povijesti u sudnici sigurno bi vodio do povlačenja procesa, pa čak i do grešaka u sudskom postupku.

Drugi pristup prihvaća da sud ne može izbjeći pisanje povijesti te da to treba prihvatiti kao nužno zlo. Primarna je uloga sudskog postupka utvrđivanje stupnja

¹ Guénaél Mettraux Seferu Haliloviću, u: Mettraux, 2008: xix.

² Transkript, *Tužitelj v. Milošević*, 12. veljače 2002. godine, 8.

³ O pojmu usmene povijesti vidi: Cupek Hamill, 2003: 219-226.

⁴ Richard Wilson daje sažetak kritike H. Arendt što se tiče pisanja povijesti u sudnici. Wilson, 2005: 909-911.

kaznene odgovornosti optužene osobe za kaznena djela koja su uzrok suđenju. Međutim geografski, kronološki i politički obim mnogih ratnih zločina, odnosno zločina protiv čovječnosti zahtijeva uključivanje društveno-političkih, kulturoloških i drugih faktora. Treba prihvatiti i priznati da su takva kaznena djela najčešće počinjena u kontekstu vojno-političkog programa, pri čemu je utvrđivanje njegova rukovodstva složeno i sporno. Drugim riječima: u parnicama na Međunarodnom kaznenom sudu ne radi se o sitnim kaznenim djelima kao što su, recimo, krađa bicikla ili pljačka. Zatočenički logor npr. često postaje mjesto brutalnih zločina u razdoblju koje može trajati mjesecima. S pravom je tužitelj Robert H. Jackson u Nürnbergu rekao da se “nikada prije u pravnoj povijesti nije pokušalo u okviru jedne jedine parnice razmatrati događaje jednog desetljeća, obuhvaćajući trećinu jednog kontinenta i dvadesetak zemalja, bezbroj osoba i neizbrojive događaje”.⁵

Uzimajući u obzir da Međunarodni kazneni sud mora uspostaviti i materijalni element (*actus reus*) zločina i kaznenu namjeru (*mens rea*) počinitelja zločina, jasno je da to mora uključiti bavljenje pitanjima politike i ideologije za zločine kao što su istrebljenje i proganjanje. Štoviše, kazneno djelo genocida ne može se dokazati bez prisutnosti tzv. specijalne namjere, tj. namjere da se u cijelosti ili djelomično uništi jedna nacionalna, etnička, rasna ili vjerska skupina. Gotovo je nemoguće zamisliti uspješno dokazivanje genocida bez uvlačenja povijesnog konteksta u sudnicu.

Postoji i treći pogled na povijest u međunarodnim kaznenim sudovima, međutim danas ga je teško pronaći u praksi. Za vrijeme nürnberških procesa američki tužitelj Robert M. W. Kempner tvrdio je da se radi o “najvećem seminaru povijesti ikada održanom u povijesti svijeta”, dok je njegov britanski kolega pisao o “autoritativnom i nepristranom zapisniku u kojem će budući povjesničari moći pronaći istinu” (Douglas, 2001: 2). Za njih i njima slične međunarodni vojni tribunali poslije Drugog svjetskog rata ne samo da su pisali (jednu) povijest nego su neporecivo pisali istinu. Nešto je kritičniji Lawrence Douglas, koji smatra da je posljedica Nürnberga jedna značajna, ali “mučna” povijest.⁶ Po Douglasu, neke su greške u Nürnbergu bile “direktna posljedica nastojanja da se povijest promozga izvanrednim naporom zakona” (Douglas, 2001: 73).

Kada je riječ o povijesti i Haškom tribunalu, svakako treba spomenuti da je Haško tužiteljstvo od kraja devedesetih imalo svoju ekipu analitičara, od kojih je dosta njih (uključujući autora ovog članka) doktoriralo s radovima o jugoslavenskoj povijesti. Ovaj je tim za istraživanje rukovodstava (*Leadership Research Team*) re-

⁵ Jackson, citiran u: Mettraux, 2008: 190.

⁶ Naslov trećeg poglavlja Douglasove knjige je “The Father Pointed to the Sky: Legitimacy and Tortured History”.

publika i političkih entiteta bivše Jugoslavije imao ulogu povjesničara-analitičara Ureda za specijalna istraživanja Ministarstva pravosuđa SAD-a (*Office of Special Investigations of the US Department of Justice*). Uključivanje povjesničara u istraživački rad Tužiteljstva pokazuje da je obrađivanje povijesnog konteksta od neophodnog značaja za procesuiranje ratnih zločina i zločina protiv čovječnosti. U posebnim situacijama takvi povjesničari-analitičari nastupaju i kao stručni svjedoci (vještaci) na osnovi vještačenja o političkoj i vojnoj strukturi i drugim pitanjima (Petrović, 2007: 103-116). Isto tako, obrana dovodi svoje stručnjake za određena pitanja tijekom parničanja.⁷

Suđenja međunarodnih kaznenih sudova u velikoj su mjeri utemeljena na mnoštvu dokumenata. Za Nürnberg se zna reći da je to bilo “suđenje dokumentima” (“trial by document”) (Douglas, 2001: 16). Čak i na prvom suđenju MKSJ-a, suđenju Dušku Tadiću, Sud se morao baviti s 473 dokazna predmeta, a na nedovršenom suđenju Slobodanu Miloševiću Tužiteljstvo je optuženom Miloševiću ustupilo više od 1,2 milijuna stranica dokumentacije.⁸ Treba naglasiti da je u mnogim slučajevima riječ o strogo povjerljivim dokumentima koji bi tek puno kasnije (ako bi ikada) izašli u javnost.

Opis istraživačkog projekta

U namjeri da istražim spregu međunarodnog krivičnog prava i povijesti izmislio sam hipotetično pitanje: kako bi povijest raspada Jugoslavije i sukoba na području bivše Jugoslavije izgledala ako bismo raspolagali samo presudama Haškog tribunala? Takav misaoni eksperiment (*thought experiment*) može nam pružiti barem približan odgovor na pitanje kakvu povijest piše Tribunal? Za ovaj eksperiment koristim jednu vrlo jednostavnu i pedantnu metodologiju. Rastavljanjem prvostepenih presuda Pretresnog vijeća izdvajam sve “povijesne činjenice”, odbacujući pritom sva razmišljanja Vijeća o pravnim i postupovnim pitanjima. S obzirom na to da ovaj članak pruža samo kratki osvrt na istraživački projekt, ne bih se ovom prilikom bavio epistemološkim razmatranjima. Grubo rečeno, ovaj projekt podrazumijeva pozitivistički pristup, prema kojem “povijesne činjenice” ispunjavaju dva jednostavna uvjeta: 1. iskaz Pretresnog vijeća znači da se određeni događaj, akcija ili proces dogodio u izvjesnom razdoblju; 2. iskaz je konačna riječ Pretresnog vijeća što se tiče tog događaja, akcije ili procesa. Na kraju, ono što preostane jest ono što je njemački pravnik i tužitelj Franz Bauer nezaboravno opisao kao “die durch die Strafverfahren zutage geförderten historischen Erkenntnisse” (Bauer, 1968). A u procesu jedino su-

⁷ U teoriji i tzv. “prijatelji suda” (*amici curiae*) imaju pravo dovesti svoje stručnjake kao svjedoke.

⁸ Gillian Higgins, “Milošević S.”, u: Cassese, 2009: 814.

ci mogu odigrati ulogu “iskusivača činjenica” (“triers of fact”), kao što je sutkinja-predsjedatelj rekla već prvog dana suđenja Tadiću.⁹

Kao probni slučaj služi mi prva presuda MKSJ-a, presuda Dušku Tadiću. Suđenje Tadiću počelo je 7. svibnja 1996. godine, a presuda je donesena točno godinu dana kasnije. Tijekom iznošenja argumenata Tužiteljstva “pred Sudom je svjedočilo 76 svjedoka, a prihvaćeno je ukupno 346 dokaznih predmeta optužbe”.¹⁰ Tijekom iznošenja argumenata obrane “saslušano je 40 svjedoka, a usvojeno je još 75 dokaznih predmeta (i obrane i optužbe)”.¹¹ Tužiteljstvo je kasnije pozvalo još 10 svjedoka radi opovrgavanja dokaza obrane.¹²

Izbor presude Dušku Tadiću ima i prednosti i nedostataka. S jedne strane, Pretresno je vijeće povijest bivše Jugoslavije tretiralo kao *tabulu rasu* s obzirom na to da nije bilo prethodnih slučajeva te da nijedan sudac – Pretresno vijeće sastojalo se od jedne Amerikanke, jednog Australca i jednog Malajca – nije podrobno poznao tu povijest. S obzirom na to veoma je zanimljiv način na koji Pretresno vijeće pokušava doći do “povijesne istine”. S druge strane, ta ista *tabula rasa* znači da su suci često olako dolazili do suboptimalnih generalizacija koje nisu u skladu s historiografijom. Razmatrajući presudu Tadiću, u oči upada spremnost Pretresnog vijeća da govori o stvarima koje nisu imale direktne veze sa slučajem Tadić. Iako su sva kaznena djela spomenuta u optužnici navodno počinjena 1992. godine, Pretresno je vijeće htjelo širi kronološki kontekst. “Pri razmatranju sukoba u vezi s događajima u općini Prijedor Pretresno vijeće međutim nije obavezno da ograniči svoju pažnju na neposredno područje te općine niti na vrijeme navodnih krivičnih djela, već može razmatrati tekući sukob između vlade Republike Bosne i Hercegovine i snaga bosanskih Srba u cijelosti.”¹³

Prvostepena presuda Pretresnog vijeća sastoji se od 304 stranice i 8 poglavlja: I. Uvod, II. Kontekst i preliminarno utvrđene činjenice, III. Utvrđene činjenice, IV. Optuženikova obrana alibijem, V. Pitanja vezana uz izvođenje dokaza, VI. Mjerodavno pravo, VII. Utvrđene pravne činjenice i VIII. Presuda.

Unatoč uvažavanju teškoća s kojima se prvo Pretresno vijeće MKSJ-a suočavalo, mora se reći da je ta prva presuda napisana na neoptimalan način. Prije svega, teško je rekonstruirati dokazni temelj za velik dio presude. Na primjer, dok presuda Tadiću ima 304 stranice i tek 282 fusnote, presuda Momčilu Krajišniku iz 2006. godine ima 450 stranica i čak 2.441 fusnotu. Čitatelj koji bi htio saznati na temelju če-

⁹ Judge Gabrielle Kirk McDonald, Transkript, Tužitelj v. Tadić, 10.

¹⁰ Prvostepena presuda, Tužitelj v. Tadić, para. 28.

¹¹ Prvostepena presuda, Tužitelj v. Tadić, para. 32.

¹² Prvostepena presuda, Tužitelj v. Tadić, para. 34.

¹³ Prvostepena presuda, Tužitelj v. Tadić, para. 566.

ga je Pretresno vijeće došlo do određenog zaključka u presudi Tadiću doslovce bi se morao vratiti sudskim transkriptima. Osim toga nemoguće je saznati, čitajući presudu, tko je bio stručni svjedok na suđenju. Treba spomenuti da su i Tužiteljstvo i obrana pozvali svoje stručnjake za povijest bivše Jugoslavije te da je to prvo suđenje MKSJ-a zapravo počelo svjedočenjem Jamesa Gowa, engleskog politologa koji se bavi jugoslavenskim temama. Pored drugih svjedoka obrana je pozvala američkog antropologa Roberta Haydena kao svog stručnog svjedoka.¹⁴ (I kontroverzni srpski povjesničar Milan Bulajić podnio je zahtjev za svjedočenje kao *amicus curiae*, ali njegov je zahtjev odbijen.)

Svjedočenje Jamesa Gowa obuhvatilo je jedno kronološko razdoblje puno veće od optužnice. Za razliku od stručnjaka koji su svjedočili kasnije, on nije svjedočio na temelju stručnog izvještaja, nego je zapravo održao nešto nalik na predavanje o balkanskoj povijesti. Obrana se nije suprotstavila takvom predavanju, ali je uložila žalbu kada je Gow počeo govoriti o razdoblju poslije 1991. godine, tj. o razdoblju optužnice protiv Tadića, s obzirom na to da svjedok nije imao osobna saznanja o tim događajima niti je ikada bio u općini Prijedor.¹⁵ Uzimajući u obzir da pravilnik Suda nije imao nijedan propis o vještačenju, Pretresno je vijeće u slučaju Tadić dopuštalo i veoma općenita pitanja tužilaca i još općenitije Gowove odgovore na njih.

Gledajući presudu, jasno je da je Pretresno vijeće prihvatilo takvo općenito svjedočenje. Nakon “Uvoda” u presudu, u kojem se Pretresno vijeće bavi legitimizacijom Suda i proceduralnim kontekstom suđenja, Vijeće prelazi na drugi dio presude, “Kontekst i preliminarno utvrđene činjenice”. Razmatrajući “kontekst u kojem se odvijao sukob”, Pretresno se vijeće u velikoj mjeri oslanja na svjedočenja stručnjaka.¹⁶

S gledišta povjesničara, prvostepena je presuda kombinacija dviju krajnosti. Kada se presuda bavi povijesnom pozadinom sukoba u Bosni i Hercegovini, ona ponekad sadrži široke i gotovo neshvatljive zaključke, kao npr. “budući da sve tri grupe (Bošnjaci, Srbi i Hrvati – nap. C. A. N.) stanovništva čine Slaveni, bez sumnje je netočno govoriti o tri različite etničke grupe”.¹⁷ Presuda se isto tako, na dosta grub način, bavi ideologijom “Velike Srbije” kao navodnom ideološkom pozadinom za kaznena djela Duška Tadića.¹⁸ Slika te ideologije koja proizlazi iz presude

¹⁴ Transkript, Tužitelj v. Tadić, 20. svibnja 1996, 904.

¹⁵ Transkript, Tužitelj v. Tadić, 9. svibnja 1996, 334-335.

¹⁶ Prvostepena presuda, Tužilac v. Tadić, para. 53-126. Treba opet naglasiti da ovo ne proizlazi iz ovog dijela presude – u kojem gotovo da nema fusnota – ali je jasno kada se usporede sudski transkripti s presudom.

¹⁷ Prvostepena presuda, Tužilac v. Tadić, para. 56.

¹⁸ Prvostepena presuda, Tužilac v. Tadić, para. 660.

redukcioniistička je i pretjerano pojednostavljena. Može se reći da je to nagovještaj kasnijeg problematičnog pokušaja Tužiteljstva u slučaju Milošević da koristi istu ideologiju kao podlogu za navodni “udruženi zločinački poduhvat” koja je objedinila počinjenja kaznenih djela na području Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Kosova (Boas, 2007: 115-117).

S druge strane, opis počinjenja kaznenih djela i odgovornosti za njih zahtijeva beskrajne i zatupljujuće detalje. Richard Wilson primjereno je opisao takve utvrđene činjenice kao “dosadnu povijest”, ali treba naglasiti da Sud ne može bez toga (Wilson, 2005: 915). Primarna funkcija Pretresnog vijeća mora i ne smije biti ništa drugo doli utvrđivanja (ne)prisutnosti kaznenih djela te (ne)odgovornosti optuženih osoba.

Očigledno je da je stupanj detaljnosti u prvostepenoj presudi manji kada se ona bavi razdobljem prije 1991. godine, a veći kada je riječ o razdoblju nakon 1991. godine. Mandat Haškog suda počeo je 1. siječnja 1991. godine i stoga se može postaviti pitanje ima li on uopće pravo baviti se događajima prije tog datuma. Što god mislili o tome, jasno je da se gotovo svako Pretresno vijeće Suda bavilo razdobljem prije 1991. godine.

Ovakva kritika prvostepene presude Tadiću apsolutno ne znači da je ta presuda bezvrijedna. Većina se preliminarno utvrđenih činjenica u presudi dobro slaže s historiografijom. Presuda pruža općeprihvatljivu sliku povijesti Kraljevine Jugoslavije i socijalističke Jugoslavije. Što se tiče Drugog svjetskog rata, suci stavljaju naglasak na velik stupanj nasilja i prolijevanja krvi na području Bosne i Hercegovine i općine Prijedor te na negativne posljedice toga za politički razvoj krajem 80-ih i početkom 90-ih godina.

Kako dalje?

Kao što sam napisao na početku, ovaj kratki članak tek je pregled većeg istraživačkog projekta. Zasada je prerano govoriti o rezultatima. Sljedeći korak projekta obuhvatit će usporedbu presude Tadiću s presudama u slučajevima Stakić, Brđanin i Krajišnik. Ti su slučajevi procesuirani kasnije, kada je Haški tribunal značajno razvio svoj rad i kada je Tužiteljstvo imalo daleko više dokumenata i svjedočenja nego što je imalo 1996-1997. godine. Izbor tih slučajeva nije slučajna, naime oni predstavljaju “osovinu” djelovanja bosanskih Srba na relaciji Omarska-Prijedor-Banja Luka-Pale. Prema tome, projekt će proučavati jesu li činjenice u tim prvostepenim presudama uskladive, odnosno ima li poricanja ili značajne “revizije” povijesnog narativa iz presude Tadiću. Ukoliko ovo istraživanje donese znanstvene plodove, proširit ću projekt na ostale presude Tribunala. Osobito bi zanimljivo bilo vidjeti jesu li povijesne činjenice u slučajevima koji se bave recimo rukovodstvom bosanskih Srba spojive s činjenicama u slučajevima koji se bave rukovodstvima Bošnjaka ili bosanskih Hrvata (tzv. “flip-side cases”).

Jedino što se sada može sa sigurnošću tvrditi jest da će obimna dokumentacija koja se trenutačno nalazi u Den Haagu imati ogroman utjecaj na rad budućih generacija povjesničara. Takav arhiv povijesne građe postoji samo na jednom mjestu u svijetu, a sve je više toga javnosti i znanstvenicima dostupno preko *online*-baze podataka MKSJ-a. Najnoviji znanstveni radovi koji se bave bivšom Jugoslavijom koriste i presude i dokumentaciju Suda.¹⁹ Bez obzira na to vole li ili mrze Haški tribunal, znanstvenici će se morati pozabaviti narativima koje se nalazi u presudama. Kao što je srpska političarka Vesna Pešić izjavila nakon presude srpskom političkom, vojnom i policijskom rukovodstvu u slučaju Milutinović *et al.*: “Bilo je svedočanstvo, i odbrane i suda, i sada treba da donesu odluku. Iako Hag nema veliki ugled ovde, sada će ovo biti slika jednog stanja šta se tu tačno dogodilo.”²⁰

LITERATURA

- Arendt, Hannah, 1963: *Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil*, Viking, New York.
- Bauer, Fritz, et al., 1968: *Justiz und NS-Verbrechen*, University Press Amsterdam, Amsterdam.
- Boas, Gideon, 2007: *The Milošević Trial: Lessons for the Conduct of Complex International Criminal Proceedings*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Cassese, Antonio, 2009: *The Oxford Companion to International Criminal Justice*, Oxford University Press, Oxford.
- Cupek Hamill, Mirjana, 2003: Arhivistika i usmena povijest, *Arhivski vjesnik*, travanj, 45: 219-226.
- Douglas, Lawrence, 2001: *The Memory of Judgment: Making Law and History in the Trials of the Holocaust*, Yale University Press, New Haven.
- Ingrao, Charles/Emmert, Thomas A. (eds.), 2009: *Confronting the Yugoslav Controversies: A Scholars' Initiative*, Central European Studies, Purdue University Press, West Lafayette, IN.
- Mettraux, Guénaél, 2008: *Perspectives on the Nuremberg Trial*, Oxford University Press, Oxford.
- Petrović, Vladimir, 2007: Društveni naučnici kao veštaci u međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju i drugde, *Filozofija i društvo*, 3: 103-116.

¹⁹ Npr. Ingrao i Emmert (2009).

²⁰ B92, “Reakcije u Srbiji na presude”, 26. veljače 2009. http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2009&mm=02&dd=26&nav_category=64&nav_id=347164.

Wilson, Richard Ashby, 2005: Judging History: the Historical Record of the International Criminal Tribunal or the Former Yugoslavia, *Human Rights Quarterly*, (27) 3: 909-911.

Christian Axboe Nielsen

INTERNATIONAL CRIMINAL LAW AND HISTORY – INTRODUCTION
TO A RESEARCH PROJECT

Summary

The author's comprehensive research project, of which this article is but an introductory outline, inquires into the kind of history written out by the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY). In order to investigate the interrelation between criminal law and history, the author faced the following question: what would the history of the disintegration of Yugoslavia and of conflicts in its territory look like if all we had were the judgements of the Hague Tribunal? The author bases his reply on an analysis of first-instance judgements of the Trial Chamber, from which he singles out "historical facts", and rejects the reflections of the Chamber on legal and procedural issues. As a model case he uses the first ICTY judgement pronounced against Duško Tadić (the trial started on May 7, 1996, and the judgement was pronounced a year later). Although he estimates that the first judgement was not written in an optimal way, the author deems that most preliminarily established historical facts were relevant to historiography, and that, in particular, the judgement offers a universally acceptable notion of the history of the Kingdom of Yugoslavia and of socialist Yugoslavia. He is of the opinion that the extensive documentation of ICTY (the "Hague Tribunal") will have a major influence on the work of future generations of historians. Such a unique and replete archive of historical material is increasingly available to the public and to scientists through ICTY's online database. The most recent scientific works dealing with the former Yugoslavia also make use of the Tribunal's judgements and documentation. Scientists will have to pay due attention to the narratives included therein.

Keywords: international criminal law, history, International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY)

Kontakt: **Christian Axboe Nielsen**, Bygning 1328, Bartholins Allé 16, DK-8000 Århus C, Denmark. E-mail: slacan@hum.au.dk